

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนบ้านแห่งเจริญวิทย์ อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามระยะเวลาการดำเนินงาน ดังนี้

การสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหา

การสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนบ้านแห่งเจริญวิทย์ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. ประชุมระดมความคิดเห็นร่วมกันกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ซึ่งเป็นครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 4 โรงเรียนบ้านแห่งเจริญวิทย์ ในวันที่ 1 พฤศจิกายน 2554 เพื่อปรึกษาหารือถึงสภาพปัจจุบันปัญหาเกี่ยวกับวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน ซึ่งในระหว่างการประชุมนั้น ผู้วิจัยได้แจกแบบสังเกตของนักเรียนให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยคนละ 2 ชุด ประกอบด้วย แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียนด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง และแบบประเมินพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ประเมินพฤติกรรมของนักเรียนว่ามีปัญหาอยู่ในระดับใดและมีประเด็นใดบ้างที่ต้องได้รับการเสริมสร้างให้อยู่ในระดับที่ดีขึ้นไป จากนั้นได้ร่วมสนทนากับกลุ่มผู้ร่วมวิจัยด้วยบรรยากาศที่เป็นกันเองและเปิดโอกาสให้แต่ละคนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านความรับผิดชอบของนักเรียนในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ซึ่งในระหว่างนั้น กลุ่มผู้ร่วมวิจัยแต่ละคนได้แสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลายเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียนซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนทั้งที่เป็นพฤติกรรมที่ปรากฏในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภายในห้องเรียนและพฤติกรรมที่ปรากฏในระหว่างการปฏิบัติกิจกรรมภายนอกห้องเรียน พร้อมกันนี้ผู้วิจัยก็ได้บันทึกความคิดเห็นของกลุ่มผู้ร่วมวิจัยแต่ละคนไว้อย่างละเอียดเพื่อนำไปวิเคราะห์ถึงประเด็นสำคัญ โดยภาพรวมอันจะนำไปสู่การกำหนดเป็นปัญหาที่เกี่ยวกับวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน ซึ่งจะต้องได้รับการแก้ไขต่อไป

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียน
มาวิเคราะห์และสรุปผล ปรากฏดังตารางที่ 4 - 10

ตารางที่ 4 ผลการสังเกตพฤติกรรมเกี่ยวกับความรับผิดชอบของนักเรียนด้านความรับผิดชอบ
ต่อตนเอง

ข้อ	พฤติกรรมที่แสดงออก	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน	1.56	0.46	น้อย
2	ทรงผมไม่ยาวเกินกว่าที่ระเบียบของโรงเรียนกำหนดไว้	1.54	0.54	น้อย
3	เสื้อผ้าสะอาดอยู่เสมอ	1.65	0.88	น้อย
4	เข้าชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอและส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามเวลาที่กำหนด	1.73	0.66	น้อย
5	ไม่ขาดเรียนหรือหนีเรียน	2.54	0.58	ปานกลาง
6	มีความเอาใจใส่ กระตือรือร้นในการเรียน	1.96	0.85	น้อย
7	มีอุปกรณ์การเรียนครบถ้วน	2.11	0.49	น้อย
8	มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน	2.37	0.58	น้อย
9	มีความรับผิดชอบในกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย	2.99	0.65	ปานกลาง
10	รู้จักแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งการเรียนรู้อื่นๆ	1.69	0.90	น้อย
11	ปฏิบัติหน้าเวรรักษาเขตรักษาความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ	2.05	0.86	น้อย
12	ปฏิบัติหน้าที่เวรประจำวันด้วยความเอาใจใส่	2.56	0.48	ปานกลาง
13	ไม่หลบเลี่ยงความรับผิดชอบหรือเอาเปรียบผู้อื่น	1.94	0.76	น้อย
14	ใช้อุปกรณ์ เครื่องมือทำความสะอาดอย่างถูกวิธี	2.32	0.90	น้อย
15	ทำความสะอาดเครื่องมือทุกครั้งหลังการปฏิบัติงานเสร็จสิ้นลง	2.23	0.85	น้อย
16	ปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม	2.94	0.75	ปานกลาง
โดยภาพรวม		2.14	0.70	น้อย

จากตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนโรงเรียนบ้านแห่เจริญวิทย์ มีพฤติกรรมที่แสดงออกด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.14$) เมื่อพิจารณาเป็นรายพฤติกรรม พบว่า พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกซึ่งมีค่าเฉลี่ยมากกว่าประเด็นอื่นๆ เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก คือ มีความรับผิดชอบในกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X} = 2.99$) ปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ($\bar{X} = 2.94$) ปฏิบัติหน้าที่เวรประจำวันด้วยความเอาใจใส่ ($\bar{X} = 2.56$)

ตารางที่ 5 ผลการสังเกตพฤติกรรมเกี่ยวกับความรับผิดชอบของนักเรียน
ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

ข้อ	พฤติกรรมที่แสดงออก	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	ช่วยกันรักษาอาคาร สถานที่และทรัพย์สินต่างของโรงเรียน	2.52	0.63	ปานกลาง
2	ช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดภูมิทัศน์ของโรงเรียน	1.95	0.69	น้อย
3	รู้จักใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ ของทางโรงเรียนด้วยความระมัดระวังและรู้คุณค่า	2.39	0.71	น้อย
4	ร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นด้วยความตั้งใจ	2.45	0.68	ปานกลาง
5	เผยแพร่ชื่อเสียงของสถานศึกษาให้ปรากฏต่อชุมชนและสังคมส่วนรวม	1.99	0.62	ปานกลาง
6	ช่วยเหลือ แบ่งเบาภาระการงานของสังคม ตามกำลังสามารถ	2.10	0.97	น้อย
7	ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม	2.20	0.95	น้อย
8	ปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว	1.60	0.50	น้อย
9	มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกในสังคม	1.99	0.74	น้อย
10	ให้ความเคารพและเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ปกครอง	1.65	0.83	น้อย
11	ปฏิบัติตนให้เหมาะสมตามหน้าที่ของตนเอง	1.87	0.45	น้อย
โดยภาพรวม		2.06	0.69	น้อย

จากตารางที่ 5 พบว่า นักเรียนโรงเรียนบ้านแห่เจริญวิทย์ มีพฤติกรรมที่แสดงออกด้านความรับผิดชอบต่อสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.06$) เมื่อพิจารณาเป็นรายพฤติกรรม พบว่า พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกซึ่งมีค่าเฉลี่ยมากกว่าประเด็นอื่นๆ เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก คือ ช่วยกันรักษาอาคาร สถานที่และทรัพย์สินต่างของโรงเรียน ($\bar{X} = 2.52$) ร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นด้วยความตั้งใจ ($\bar{X} = 2.45$) รู้จักใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ ของทางโรงเรียนด้วยความระมัดระวัง และรู้คุณค่า ($\bar{X} = 2.39$)

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้นำเอาประเด็นต่างๆ ที่กลุ่มผู้ร่วมวิจัยแต่ละคนได้แสดงความคิดเห็น มาวิเคราะห์เพื่อทราบปัญหาที่สำคัญต่างๆ โดยภาพรวมว่ามีประเด็นใดบ้างที่ทราบว่าเป็นปัญหาและต้องได้รับการปรับปรุงและพัฒนาให้อยู่ในระดับที่ดีขึ้น และผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว ปรากฏประเด็นปัญหาที่เกี่ยวกับวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน คือ การแต่งกายไม่ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน การไม่เอาใจใส่และไม่กระตือรือร้นในเรื่องการเรียน เช่น ไว้ทรงผมยาวเกินกว่าระเบียบที่โรงเรียนกำหนด ไม่ให้ความสนใจและไม่กระตือรือร้นในอันที่จะเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น การไม่ช่วยกันดูแลรักษาอาคารสถานที่และไม่ช่วยกันรักษาความสะอาดสภาพภูมิทัศน์ของโรงเรียน เป็นต้น

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลให้กับกลุ่มผู้ร่วมวิจัยทราบ เพื่อให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่าปัญหาที่พบดังกล่าวสอดคล้องกับความเป็นจริงที่เกิดขึ้นหรือต้องเพิ่มเติมในประเด็นใดบ้าง และจากการพิจารณา โดยกลุ่มผู้วิจัยแต่ละคน ได้มติร่วมกันว่าเป็นประเด็นปัญหาที่สอดคล้องกับความเป็นจริงที่สมควรได้รับการปรับปรุงและพัฒนาให้อยู่ในระดับที่ดีขึ้นต่อไป

2. ศึกษาข้อมูลจากรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ด้านผู้เรียน (ระดับประถมศึกษา) ในมาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ซึ่งปรากฏว่าคุณภาพของนักเรียนด้านคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับพอใช้ โดยพบว่า การปฏิบัติตนที่ยังไม่ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน การส่งงานที่ครูมอบหมายไม่ทันเวลาและการแต่งกายที่ยังไม่ถูกต้องระเบียบและเรียบร้อย

ข้อมูลที่ได้จากการบันทึกความคิดเห็นของกลุ่มผู้ร่วมวิจัยในระหว่างการประชุมปรึกษาหารือกัน ปรากฏดังนี้

“นักเรียนชอบคุยกันและส่งเสียงดังเวลาเข้าแถวทำกิจกรรมหน้าเสาธง”

(ครูผู้สอน. 1 พฤศจิกายน 2554 : บันทึก)

“อาคารเรียนค่อนข้างจะสกปรก เพราะนักเรียนมักจะเล่นซุกซนและทิ้งเศษกระดาษไว้เกลื่อนกลาด”

(ครูผู้สอน. 1 พฤศจิกายน 2554 : บันทึก)

“นักเรียนไว้ทรงผมยาวรุงรัง และแต่งกายไม่ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน”

(ครูผู้สอน. 1 พฤศจิกายน 2554 : บันทึก)

“นักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับการไม่ส่งงานหรือการบ้าน หรือส่งก็ไม่ค่อยทันเวลาที่กำหนด”

(ครูผู้สอน. 1 พฤศจิกายน 2554 : บันทึก)

สรุปผลการดำเนินงาน การสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหาซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียน โรงเรียนบ้านแห่งเจริญวิทย์ โดยการประชุมปรึกษาหารือร่วมกับกลุ่มผู้ร่วมวิจัย และศึกษาข้อมูลจากรายงานผลการประเมินคุณภาพนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ด้านผู้เรียน (ระดับประถมศึกษา) ซึ่งพบว่า โดยภาพรวมนักเรียนยังมีพฤติกรรมที่เกี่ยวกับวินัยด้านความรับผิดชอบแยกตามกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ ดังนี้

ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง พบว่าเรียนมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับการแต่งกายไม่ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน โดยมักจะปล่อยชายเสื้อออกนอกกางเกงใส่รองเท้าโดยไม่สวมถุงเท้า แต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่สกปรก ทรงผมยาวกว่าเกินกว่าที่ระเบียบของโรงเรียน กำหนดนักเรียนหญิงบางคนก็พบว่ามีความหยาบคาย เข้าชั้นเรียนช้าส่งงานไม่ทันเวลา ขาดเรียนบ่อยไม่กระตือรือร้นในการเรียน ไม่ใฝ่เรียนใฝ่รู้ ไม่รู้จักแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้อื่นๆ อุปกรณ์การเรียนไม่ครบ ไม่ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ไม่รับผิดชอบต่อเวลาที่ครูมอบหมายให้ทั้งเวรรักษาความสะอาดห้องเรียนและเวรรักษาความสะอาดเขตที่รับผิดชอบ หลบเลี่ยงความรับผิดชอบหรือเอาเปรียบผู้อื่น ใจและรักษาเครื่องมือทำความสะอาดไม่ถูกวิธี การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ต้องให้ครูคอยควบคุม

ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับการขาดความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน เช่น ไม่รับผิดชอบงานที่ครูมอบหมายให้ซึ่งได้แก่เวรรักษาความสะอาดห้องเรียน เคารรักษาความสะอาดอาคารสถานที่สภาพแวดล้อมหรือภูมิทัศน์ของโรงเรียน ไม่รู้จักรักษาเครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ ของโรงเรียน การทิ้งขยะตามบริเวณโรงเรียนหรือขีดเขียนข้อความต่างๆ บน โຕ้ะ เก้าอี้ ฝาผนังอาคารเรียน หรือห้องน้ำ ไม่ใช่เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ไม่รู้จักช่วยเหลือ แบ่งเบาภาระการงานของสังคมตามกำลังความสามารถ ไม่ให้ความเคารพและเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ปกครอง ไม่มีจิตสาธารณะ และไม่ปฏิบัติตามให้เหมาะสมตามหน้าที่ของตนเอง

3. การจัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบ

การจัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัย มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนบ้านแพะเจริญวิทย์ ในระหว่าง เดือนธันวาคม 2554 - เดือนกุมภาพันธ์ 2555 ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยการนำประเด็นปัญหาที่พบจากการสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหาที่เกี่ยวข้องกับวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน แล้วแยกประเด็นปัญหาให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ คือ ความรับผิดชอบต่อตนเองและความรับผิดชอบต่อสังคม จากนั้น ได้ประชุมปรึกษาหารือกับกลุ่มผู้ร่วมวิจัยเพื่อร่วมกันกำหนดกิจกรรมที่เหมาะสม ให้สอดคล้องกับวัยและความสามารถด้านการปฏิบัติของนักเรียน การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตามกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยร่วมกับกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ดำเนินการ โดยการแจ้งให้นักเรียนทราบถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับความมีระเบียบวินัยของนักเรียน โดยเฉพาะเรื่องของความรับผิดชอบ ซึ่งถือว่าเป็นคุณธรรมระดับพื้นฐานประการหนึ่งที่จะช่วยเสริมสร้างนักเรียนให้เป็นผู้ที่สามารถปฏิบัติงานหรือภารกิจต่างๆ ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรมที่กำหนดไว้ จากนั้นได้แจ้งถึงวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม แนวทางการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ และการติดตามผลการปฏิบัติงานตามกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย โดยมีครูที่ปรึกษาประจำชั้นและครูเวรประจำวันเป็นผู้คอยกำกับดูแลการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนอย่างใกล้ชิด และรายละเอียดกิจกรรมต่างๆ ปรากฏดังนี้

3.1 ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ประกอบด้วย

3.1.1 กิจกรรมรณรงค์การแต่งกายให้ถูกต้องตามระเบียบ มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างนักเรียนให้เป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อตนเองในเรื่องของการแต่งกายให้ถูกต้องตามระเบียบที่โรงเรียนได้กำหนดไว้ ซึ่งมีผลสืบเนื่องมาจากการที่นักเรียนมักจะปล่อยขาสี้ออกนอกกางเกง ใส่รองเท้าโดยไม่สวมถุงเท้า เดินเหยียบส้นรองเท้า ได้ดำเนินการโดยมอบหมายหน้าที่ให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยเป็นครูที่ปรึกษาประจำชั้นและครูเวรประจำวันได้คอยกำกับดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด โดยในตอนเช้ากลุ่มผู้ร่วมวิจัยซึ่งทำหน้าที่ครูเวรประจำวันและยืนรอรับนักเรียนที่หน้าประตูโรงเรียนคอยสำรวจความเรียบร้อยเกี่ยวกับการแต่งกายของนักเรียนก่อนที่จะอนุญาตให้นักเรียนเดินเข้าโรงเรียน ส่วนครูที่ปรึกษาประจำชั้น ก็คอยกำกับดูแลนักเรียนเกี่ยวกับความเรียบร้อยด้านการแต่งกายของนักเรียนทั้งที่อยู่ภายในห้องเรียนและภายนอกห้องเรียนเช่นเดียวกัน และถ้าหากพบว่ามึ้นักเรียนคนใดยังไม่ปฏิบัติตาม ก็ให้แก้ไขในทันทีที่พบเห็น พร้อมกับชี้แจงให้นักเรียนได้รับทราบถึงผลดีของการปฏิบัติตามกิจกรรมและผลเสียของการไม่ปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนดไว้เช่นเดียวกัน

ผลจากการดำเนินการ พบว่า ในระยะแรก นักเรียนยังไม่กระตือรือร้นในการปฏิบัติกิจกรรม แต่เมื่อได้รับฟังคำชี้แจงและการกำกับดูแลจากครูอย่างต่อเนื่อง ปรากฏว่านักเรียนส่วนมาก ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมเป็นอย่างดี ดังจะเห็นได้จากการที่นักเรียนจะแต่งกายอย่างถูกต้องตามระเบียบที่โรงเรียนกำหนดทั้งก่อนเข้ามาภายในบริเวณโรงเรียนและขณะที่อยู่ภายในบริเวณโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นการสวมใส่รองเท้าและถุงเท้าอย่างเรียบร้อย การเก็บขาสี้ออกนอกกางเกง เป็นต้น ดังผลจากการสังเกตการกิจกรรมรณรงค์การแต่งกายให้ถูกต้องตามระเบียบ โดยครูผู้สอนซึ่งเป็นกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลการสังเกตพฤติกรรมเกี่ยวกับความรับผิดชอบของนักเรียน

ด้านกิจกรรมรณรงค์การแต่งกายให้ถูกต้องตามระเบียบ

ข้อ	พฤติกรรมที่แสดงออก	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	ไม่ปล่อยขาสี้ออกนอกกางเกง	4.20	0.43	มาก
2	ไม่เดินเหยียบส้นรองเท้า	3.60	0.51	มาก
3	ไม่ใช้เครื่องสำอางที่ไม่เหมาะสมกับสภาพนักเรียน	3.80	0.89	มาก

ข้อ	พฤติกรรมที่แสดงออก	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	แปลความ
4	ไม่ใส่เครื่องประดับที่ไม่เหมาะสมกับสภาพนักเรียน	3.40	0.67	ปานกลาง
5	ใส่ชุดที่ไม่ตรงตามวันที่กำหนด	4.00	0.68	มาก
6	ปักชื่อแสดงอักษรย่อของโรงเรียนที่อกเสื้อถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน	3.60	0.84	มาก
7	ใส่รองเท้าหุ้มส้นอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย	3.60	0.48	มาก
8	ใส่ถุงเท้าทุกครั้งเมื่อใส่รองเท้าหุ้มส้นมาโรงเรียน	3.80	0.59	มาก
โดยภาพรวม		3.75	0.68	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า นักเรียนโรงเรียนบ้านแห่งเจริญวิทย์ มีพฤติกรรมที่แสดงออกด้านกิจกรรมรณรงค์การแต่งกายให้ถูกต้องตามระเบียบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) เมื่อพิจารณาเป็นรายพฤติกรรม พบว่า พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกซึ่งมีค่าเฉลี่ยมากกว่าประเด็นอื่นๆ เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก คือ ไม่ปล่อยชายเสื้อออกนอกกางเกง ($\bar{X} = 4.20$) ใส่ชุดที่ไม่ตรงตามวันที่กำหนด ($\bar{X} = 4.00$) ไม่ใส่เครื่องสำอางที่ไม่เหมาะสมกับสภาพนักเรียน ($\bar{X} = 3.80$)

ส่วนข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ผลการบันทึกเพิ่มเติมประกอบการสังเกตพฤติกรรมนักเรียน ปรากฏดังนี้

“นักเรียนจะค่อยๆ ปรับปรุงตนเองเกี่ยวกับการแต่งกายให้ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียนจะดูเป็นระเบียบมากขึ้น”

(ครูผู้สอน. 8 มกราคม 2555 : บันทึก)

“เมื่อพบว่านักเรียนแต่งกายไม่ถูกระเบียบก่อนเข้ามาในโรงเรียนก็จะแนะนำและให้แต่งกายใหม่”

(ครูผู้สอน. 8 มกราคม 2555 : บันทึก)

“ในระยะเริ่มต้นกิจกรรมนักเรียนมักจะไม่ค่อยให้ความร่วมมือ แต่เมื่อได้รับคำแนะนำและการกำกับติดตามอย่างต่อเนื่องทำให้การแต่งกายของนักเรียนเป็นระเบียบมากขึ้น

(ครูผู้สอน. 8 มกราคม 2555 : บันทึก)

“ภายหลังจากการจัดกิจกรรมนี้จะไม่ค่อยพบว่านักเรียนแต่งกายไม่ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียนหรือจะมีก็เป็นเพียงส่วนน้อย”

(ครูผู้สอน. 8 มกราคม 2555 : บันทึกรายงาน)

สรุปผลการจัดกิจกรรมรณรงค์การแต่งกายให้ถูกต้องตามระเบียบ ปรากฏว่านักเรียนโรงเรียนบ้านแท่นเจริญวิทย์ ต่างให้ความร่วมมือในระหว่างการปฏิบัติกิจกรรมด้วยความกระตือรือร้นเพิ่มขึ้นเป็นระยะๆ ทำให้ผลการดำเนินงานอยู่ในระดับที่น่าพอใจเป็นอย่างยิ่งดังจะเห็นได้จากการที่นักเรียนจะไม่ปล่อยขาสีออกนอกกางเกง ใส่ชุดที่ตรงตามวันที่กำหนด ไม่ใช่เครื่องสำอางที่ไม่เหมาะสมกับสภาพนักเรียน และใส่ถุงเท้าทุกครั้งเมื่อใส่รองเท้าหุ้มส้นมาโรงเรียน ไม่เดินเหยียบส้นรองเท้า ปักชื่อแสดงอักษรย่อของโรงเรียนที่อกเสื้อถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน ใส่รองเท้าหุ้มส้นหรือรองเท้าแตะอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อยและไม่ใส่เครื่องประดับที่ไม่เหมาะสมกับสภาพนักเรียน

3.2 กิจกรรมรณรงค์การรักษาความสะอาดของร่างกาย มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างนักเรียนให้เป็นผู้มีความรับผิดชอบต่องานเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดร่างกาย ซึ่งมีผลสืบเนื่องมาจากการสำรวจข้อมูลที่นักเรียนส่วนมากยังไว้ผมยาว เล็บยาว สกปรก แต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่สกปรก เป็นต้น และนักเรียนหญิงบางคนก็พบว่ามีความอ้วน ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยประสานกับกลุ่มผู้ร่วมวิจัยซึ่งเป็นครูประจำชั้น ได้พยายามชี้แจงหรือย้ำให้นักเรียนทราบอย่างสม่ำเสมอถึงประโยชน์ของการมีร่างกายที่สะอาด ซึ่งจะทำให้เป็นคนที่มีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง ปราศจากโรคภัยเบียดเบียน พร้อมกับดำเนินการจัดมุมสุขภาพในห้องเรียนเพื่อเป็นการสร้างความสนใจและจูงใจนักเรียนให้เล็งเห็นถึงประโยชน์ของการรักษาความสะอาดรวมถึงได้รับทราบเกี่ยวกับวิธีการหรือแนวทางการรักษาความสะอาดอวัยวะส่วนต่างๆ ภายในร่างกายด้วย และในแต่ละวันครูก็จะตรวจสอบสุขภาพของนักเรียนทุกคนทั้งก่อนเข้าเรียนตอนเช้าและตอนบ่าย พร้อมกับบันทึกเป็นสถิติไว้ ซึ่งถ้าหากนักเรียนคนใดมีสถิติเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดที่ดีกว่าเพื่อนๆ ก็จะได้รับรางวัลชมเชย โดยการคิดประกาศรายชื่อเป็นนักเรียนตัวอย่าง มีการประชาสัมพันธ์ให้ครู เพื่อนๆ และผู้ปกครองได้รับทราบ พร้อมกับรับรางวัลเป็นเกียรติบัตรและอุปกรณ์การศึกษาในวันสุดท้ายของแต่ละสัปดาห์

ผลจากการดำเนินการ พบว่า นักเรียนให้ความสำคัญกับการรักษาความสะอาดของร่างกาย ดังจะเห็นได้จากผลการตรวจสอบสุขภาพโดยครูประจำชั้น ที่พบว่า นักเรียนจะแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่สะอาด ตัดเล็บมือ เล็บเท้าให้สั้น ตัดผมถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียนซึ่งสามารถรักษาความสะอาดได้ง่ายมากขึ้น ดังผลจากการสังเกตการทำกิจกรรมรณรงค์การรักษาความสะอาดของร่างกาย โดยครูผู้สอนซึ่งเป็นกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ในตารางที่ 7 ตารางที่ 7 ผลการสังเกตพฤติกรรมเกี่ยวกับความรับผิดชอบของนักเรียน ด้านกิจกรรมรณรงค์การรักษาความสะอาดของร่างกาย

ข้อ	พฤติกรรมที่แสดงออก	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	แต่งกายมาโรงเรียนด้วยเสื้อผ้าที่ซักสะอาดเสมอ	3.32	0.90	ปานกลาง
2	แขนหรือขาของนักเรียนสะอาดปราศจากคราบโคล	3.59	0.73	มาก
3	แปรงฟันหลังอาหารกลางวันโดยไม่ต้องตักเตือน	4.12	0.53	มาก
4	รักษาสุขภาพเล็บมือ เล็บเท้าไม่ให้สกปรก	3.60	0.60	มาก
5	รักษาสุขภาพผมไม่ให้มีเหา	3.44	0.76	ปานกลาง
6	อาบน้ำอย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง	3.45	0.48	ปานกลาง
7	ล้างมือก่อนและหลังรับประทานอาหาร	3.82	0.52	มาก
8	สวมรองเท้าเพื่อเป็นการป้องกันเชื้อโรค	3.61	0.84	มาก
โดยรวม		3.62	0.71	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่า นักเรียนโรงเรียนบ้านแท่นเจริญวิทย์ ได้ปฏิบัติตามกิจกรรมรณรงค์การรักษาความสะอาดของร่างกาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายพฤติกรรม พบว่า พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกซึ่งมีค่าเฉลี่ยมากกว่าประเด็นอื่นๆ เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก คือ แปรงฟันหลังอาหารกลางวันโดยไม่ต้องตักเตือน ($\bar{X} = 4.12$) ล้างมือก่อนและหลังรับประทานอาหาร ($\bar{X} = 3.82$) สวมรองเท้าเพื่อเป็นการป้องกันเชื้อโรค ($\bar{X} = 3.61$)

ส่วนข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ผลการบันทึกเพิ่มเติมประกอบการสังเกตพฤติกรรมนักเรียน ปรากฏดังนี้

“นักเรียนจะตัดเล็บมือ เล็บเท้าให้สั้น และตัดผมให้ถูกต้องตามระเบียบที่โรงเรียนกำหนดไว้มากขึ้น”

(ครูผู้สอน. 9 มกราคม 2555 : บันทึก)

“จากการสังเกตในแต่ละวันจะเห็นว่าตามซอกคอ แขน และขาของนักเรียน สะอาดดีมาก”

(ครูผู้สอน. 9 มกราคม 2555 : บันทึก)

“นักเรียนแต่งกายสะอาดและดูเป็นระเบียบมากยิ่งขึ้น”

(ครูผู้สอน. 9 มกราคม 2555 : บันทึก)

“นักเรียนจะเตรียมอุปกรณ์สำหรับแปรงฟันให้พร้อมและจะแปรงฟันหลังรับประทานอาหารกลางวันอย่างสม่ำเสมอ”

(ครูผู้สอน. 9 มกราคม 2555 : บันทึก)

สรุปผลการเรียนจัดกิจกรรมรณรงค์การรักษาความสะอาดของร่างกาย ปรากฏว่า โดยส่วนมากนักเรียนโรงเรียนบ้านแห่งเจริญวิทย์ ต่างให้ความสำคัญกับการรักษาความสะอาดของร่างกายโดยการแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่สะอาด ตัดเล็บมือ เล็บเท้าให้สั้น ตัดผมถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน ทำความสะอาดแขนหรือขาให้ปราศจากคราบโคล และ สวมรองเท้าเพื่อเป็นการป้องกันเชื้อโรค มีการล้างมือก่อนและหลังรับประทานอาหาร พร้อมกับแปรงฟันหลังรับประทานอาหารกลางวัน และดูแลรักษาสุขภาพผมไม่ให้มีเหา เป็นต้น

3.3 กิจกรรมเยาวชนคนรับผิดชอบ มีวัตถุประสงค์เพื่อยกย่องชมเชยและให้กำลังใจแก่นักเรียนที่มีพฤติกรรมแสดงออกด้านความรับผิดชอบต่ออยู่ในระดับดีเด่น ซึ่งสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เพื่อนนักเรียนด้วยกันได้ ทั้งนี้มีผลสืบเนื่องมาจากการที่นักเรียนยังขาดความกระตือรือร้นในการที่จะเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การเข้าแถวหน้าเสาธงและส่งเสียงดังในขณะที่เข้าแถวและในที่ประชุม การส่งงานไม่ตรงตามเวลาที่กำหนด เป็นต้น หรือกิจกรรมอื่นๆ ที่ยังส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม การดำเนินการตามกิจกรรมดังกล่าวผู้วิจัยได้ประสานความร่วมมือกับกลุ่มผู้ร่วมวิจัยซึ่งเป็นครูผู้สอนประจำชั้นอยู่แล้วให้ดำเนินการประเมินพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองเป็นรายบุคคล โดยแบ่งออกเป็นความรับผิดชอบต่อตนเองและความรับผิดชอบต่อสังคมตามที่กำหนดไว้ในกรอบแนวคิด โดยให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องทุกสัปดาห์ แล้วนำผลการประเมินที่ได้ มาสรุปผลในสัปดาห์สุดท้ายของเดือน ซึ่งถ้าหากพบว่านักเรียนคนใดในแต่ละ

ระดับชั้นมีพฤติกรรมตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในแบบประเมินและมีผลการปฏิบัติดีเด่นกว่าเพื่อน ๆ จะได้รับการยกย่องชมเชย โดยการตีประกาศรายชื่อเป็นนักเรียนตัวอย่าง มีการประชาสัมพันธ์ให้ครู เพื่อน ๆ และผู้ปกครองได้รับทราบ พร้อมกับรับรางวัลเป็นเกียรติบัตรและอุปกรณ์การศึกษา

ตารางที่ 8 ผลการสังเกตพฤติกรรมเกี่ยวกับความรับผิดชอบของนักเรียน ด้านกิจกรรมเด็กดีที่มีความรับผิดชอบ

ข้อ	พฤติกรรมที่แสดงออก	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน	3.56	0.49	มาก
2	ทรงผมไม่ยาวเกินกว่าที่ระเบียบของโรงเรียนกำหนดไว้	2.54	0.50	ปานกลาง
3	เสื้อผ้าสะอาดอยู่เสมอ	2.65	0.78	ปานกลาง
4	เข้าชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอและส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามเวลาที่กำหนด	3.73	0.66	มาก
5	ไม่ขาดเรียนหรือหนีเรียน	2.54	0.78	ปานกลาง
6	ความเอาใจใส่ กระตือรือร้นในการเรียน	4.21	0.95	มาก
7	อุปกรณ์การเรียนครบถ้วน	2.51	0.69	ปานกลาง
8	การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน	3.37	0.48	ปานกลาง
9	มีความรับผิดชอบในกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย	2.99	0.65	ปานกลาง
10	รู้จักแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ	4.04	0.88	มาก
11	ไม่หลบเลี่ยงความรับผิดชอบหรือเอาเปรียบผู้อื่น	3.80	0.73	มาก
โดยภาพรวม		3.27	0.83	ปานกลาง

จากตารางที่ 8 พบว่า นักเรียนโรงเรียนบ้านแห่งเจริญวิทย์ มีพฤติกรรมที่แสดงออกด้านกิจกรรมเด็กดีมีความรับผิดชอบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.27$) เมื่อพิจารณาเป็นรายพฤติกรรม พบว่า พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกซึ่งมีค่าเฉลี่ยมากกว่าประเด็นอื่นๆ เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก คือ มีความเอาใจใส่ กระตือรือร้นในการเรียน ($\bar{X} = 4.21$) รู้จักแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ ห้องเรียน ($\bar{X} = 4.04$) ไม่หลบเลี่ยงความรับผิดชอบหรือเอาเปรียบผู้อื่น ($\bar{X} = 3.80$)

ส่วนข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ผลการบันทึกเพิ่มเติมประกอบการประเมิน
พฤติกรรมนักเรียน ปรากฏดังนี้

“นักเรียนส่วนมากมีความกระตือรือร้นในการร่วมปฏิบัติกิจกรรมมากขึ้น”

(ครูผู้สอน. 30 พฤศจิกายน 2554 : บันทึก)

“นักเรียนกลุ่มดังกล่าวนี้จะปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายด้วยความ
เต็มใจและปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอจนสามารถเป็นอย่างกับเพื่อน ๆ ได้”

(ครูผู้สอน. 20 ธันวาคม 2554 : บันทึก)

“นักเรียนจะรู้สึกภูมิใจมากที่ได้รับยกย่องว่าเป็นเยาวชนตัวอย่างของโรงเรียน”

(ครูผู้สอน. 2 มกราคม 2555 : บันทึก)

“การปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ปรากฏว่าได้รับความร่วมมือจากนักเรียนเป็น
อย่างดี”

(ครูผู้สอน. 23 มกราคม 2555 : บันทึก)

สรุปผลการจัดกิจกรรมเด็กดีมีความรับผิดชอบ ปรากฏว่า โดยส่วนมากนักเรียน
จะให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี และผลจาก
การจัดกิจกรรมยกย่องนักเรียนผู้มีความรับผิดชอบในระดับดีเด่น โดยมีพฤติกรรมสามารถ
เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เพื่อน ๆ ใจแต่ละเดือนนั้น ๆ สามารถกระตุ้นให้นักเรียนส่วนหนึ่งอีก
มีความกระตือรือร้นและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมมากยิ่งขึ้น

ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

1. กิจกรรมแบ่งเขตรับผิดชอบภายในโรงเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างวินัย
นักเรียนให้เป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อดูแลและมีส่วนร่วมกับการรักษาสมบัติของส่วนรวม
ทั้งนี้ผลสืบเนื่องมาจากการที่นักเรียนยังขาดความรับผิดชอบต่อสิ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับส่วนรวม
เช่น การทิ้งขยะตามบริเวณโรงเรียนหรือการขีดเขียนข้อความต่าง ๆ บนโต๊ะ เก้าอี้ ฝาผนัง
อาคารเรียน หรือห้องน้ำ เป็นต้น การดำเนินการตามกิจกรรมดังกล่าวผู้วิจัยได้ดำเนินการ
โดยการแบ่งเขตให้นักเรียนแต่ละห้องรับผิดชอบดูแลความสะอาดรวมไปถึงการดูแลรักษา
สภาพแวดล้อม และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในเขตที่ตนเองรับผิดชอบให้สะอาด
เรียบร้อยน่าอยู่ น่าอาศัยมากที่สุด พร้อมทั้งผู้วิจัยก็ได้ประสานความร่วมมือกับกลุ่ม
ผู้ร่วมวิจัยแต่ละคนได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน
โดยการสังเกตพฤติกรรมอย่างต่อเนื่องและทุกวัน และถ้าหากพบว่า มีปัญหาเกิดขึ้นใน

ระหว่างการดำเนินงานได้ประสานกับผู้วิจัยทันทีเพื่อหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน และถ้ากลุ่มใดต้องการความช่วยเหลือหรือการสนับสนุนด้านอุปกรณ์ เช่น ไม้กวาด ถังขยะ หรืออุปกรณ์อย่างอื่นที่เกี่ยวข้อง ก็จะได้ดำเนินการจัดหาสนับสนุนเพื่อให้การปฏิบัติกิจกรรมประสบผลสำเร็จและบรรลุผลตามวัตถุประสงค์มากที่สุด

ตารางที่ 9 ผลการสังเกตพฤติกรรมเกี่ยวกับความรับผิดชอบของนักเรียน ด้านกิจกรรม
 ารรงค์แบ่งเขตรับผิดชอบภายในโรงเรียน

ข้อ	พฤติกรรมที่แสดงออก	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	ทำความสะอาดเขตรับผิดชอบโดยไม่มีคนควบคุม	4.13	0.58	มาก
2	ช่วยกันรักษาความสะอาดของโต๊ะ เก้าอี้ ผนังอาคารหรือห้องน้ำ	3.66	0.49	มาก
3	พัฒนาหรือปรับปรุงเขตที่รับผิดชอบให้มีความร่มรื่น น่าอยู่ น่าเรียน	3.87	0.80	มาก
4	ดูแลรักษา สิ่งของ ซึ่งเป็นสมบัติของโรงเรียนในเขตที่ตนเองรับผิดชอบ	3.23	0.57	ปานกลาง
โดยรวม		3.72	0.76	มาก

จากตารางที่ 9 พบว่า นักเรียนโรงเรียนบ้านแห่งเจริญวิทย์ ได้ปฏิบัติตามด้านกิจกรรมารรงค์แบ่งเขตรับผิดชอบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายพฤติกรรม พบว่า พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกซึ่งมีค่าเฉลี่ยมากกว่าประเด็นอื่นๆ เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก คือ ทำความสะอาดเขตรับผิดชอบโดยไม่มีคนควบคุม ($\bar{X} = 4.13$) พัฒนาหรือปรับปรุงเขตที่รับผิดชอบให้มีความร่มรื่น น่าอยู่ น่าเรียน ($\bar{X} = 3.87$) ช่วยกันรักษาความสะอาดของโต๊ะ เก้าอี้ ผนังอาคารหรือห้องน้ำ ($\bar{X} = 3.66$)

ผลจากการดำเนินการ พบว่าในระยะแรก นักเรียนไม่ให้ความร่วมมือกับเพื่อนในการทำกิจกรรม แต่หลังจากที่ครูที่ปรึกษาได้คอยกำกับดูแลการทำกิจกรรมของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมมากขึ้น ดังจะเห็นได้จาก บริเวณโรงเรียนจะไม่มีขยะปรากฏให้เห็นและไม่มีข้อความต่างๆ บนโต๊ะ เก้าอี้ หรือตามฝาผนัง

ของอาคารเรียน เป็นต้น กับผลจากการสังเกตการณ์ทำกิจกรรมเยาวชนคนรับผิดชอบ โดยครูผู้สอนซึ่งเป็นผู้ร่วมวิจัย

สรุปผลการจัดกิจกรรมแบ่งเขตรับผิดชอบภายในโรงเรียน ปรากฏว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมที่รับมอบหมายเป็นที่น่าพอใจมาก ดังจะเห็นได้จากบริเวณโรงเรียนจะไม่มีขยะปรากฏให้เห็นและไม่มีข้อความต่าง ๆ บนโต๊ะ เก้าอี้ หรือตามฝาผนังของอาคารเรียน เป็นต้น รวมไปถึงการที่นักเรียนจะช่วยกันดูแล รักษา สิ่งของ ซึ่งเป็นสมบัติของโรงเรียนในเขตที่ตนเองรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมในการช่วยดูแลความสะอาดของเขตที่รับผิดชอบ การทิ้งขยะลงในที่ที่จัดไว้ให้ และการทำความสะอาดเขตที่รับผิดชอบ โดยไม่มีคนควบคุมทำให้โรงเรียนมีความร่มรื่น น่าอยู่ น่าเรียน

2. กิจกรรมการประกวดห้องเรียนสะอาด มีวัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม โดยการริวามปฏิบัติกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายให้ประสบความสำเร็จร่วมเพื่อน ๆ ในห้องเรียนเดียวกัน ทั้งนี้มีผลสืบเนื่องมาจากการที่นักเรียนยังขาดความรับผิดชอบต่อการใช้การปฏิบัติกิจกรรมภายในห้องเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรักษาความสะอาดภายในห้องเรียน เพราะนักเรียนส่วนมากยังยึดติดกับแนวคิดที่ว่าหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการใช้การรักษาสะอาดภายในห้องเรียนเป็นหน้าที่ของเวรประจำเท่านั้น การดำเนินการตามกิจกรรมดังกล่าว ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยการประชุมปรึกษาหารือกับกลุ่มผู้ร่วมวิจัย เพื่อหาแนวทางที่จะให้การปฏิบัติบรรลุผลตามวัตถุประสงค์และเป็นรูปธรรมมากที่สุด ซึ่งที่ประชุมได้มีมติร่วมกันว่า ควรดำเนินการตามขั้นตอน คือ แข่งขันวัตถุประสงค์ของกิจกรรม มีการปฏิบัติกิจกรรม เกณฑ์การประเมินผล มีการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมให้กับนักเรียนทุกคนทราบ จากนั้นมอบหมายหน้าที่การประเมินให้กับครูเวรประจำวัน ได้ประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนแต่ละห้อง แล้วรวบรวมเป็นสถิติไว้เพื่อนำไปสรุปผลในสัปดาห์สุดท้ายของแต่ละเดือน และถ้าห้องเรียนได้มีผลปฏิบัติตามกิจกรรมอยู่ในระดับที่ดีเด่นกว่าห้องอื่น ๆ ก็จะได้รับรางวัลชมเชย โดยการประชาสัมพันธ์ให้ครู เพื่อน ๆ และผู้ปกครองได้รับทราบ พร้อมกับรับรางวัลเป็นเกียรติบัตรและอุปกรณ์การศึกษาด้วย

ผลจากการดำเนินการ พบว่า ได้ห้องเรียนที่ได้รับการดูแล และรักษาความสะอาด ซึ่งสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ห้องเรียนอื่น ๆ เดือนละ 2 ห้อง ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2554 - กุมภาพันธ์ 2554 ดังผลจากการประเมินกิจกรรมการประกวดห้องเรียนสะอาด โดยครูผู้สอน ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ในตารางที่ 9

ตารางที่ 10 ผลการสังเกตพฤติกรรมเกี่ยวกับความรับผิดชอบของนักเรียน ด้านกิจกรรม
ประกวดห้องเรียนสะอาด

ข้อ	พฤติกรรมที่แสดงออก	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	รักษาความสะอาดภายในห้องเรียน	3.56	0.49	มาก
2	รักษาความสะอาดภายนอกห้องเรียน	2.54	0.50	ปานกลาง
3	จัดให้มีไม้ดอกไม้ประดับในห้องเรียน	2.65	0.78	ปานกลาง
4	จัดให้มีไม้ดอกไม้ประดับหน้าห้องเรียน	3.73	0.66	มาก
5	จัดวางที่เก็บขยะในที่ที่เหมาะสม	2.54	0.78	ปานกลาง
6	รักษาความสะอาดของโต๊ะ เก้าอี้	4.20	0.95	มาก
7	รักษาความสะอาดของบริเวณผนังห้องเรียน	2.51	0.69	ปานกลาง
8	จัดทำป้ายนิเทศหน้าห้องเรียน	3.37	0.48	ปานกลาง
9	จัดมุมกิจกรรมภายในห้องเรียน	2.99	0.65	ปานกลาง
10	จัดป้ายประกวดยกย่องความดี เช่น นักเรียนที่มีความ รับผิดชอบดีเด่นประจำห้องเรียน	4.03	0.88	มาก
11	จัดให้มีสบู่ หรือผลซักฟอกไว้สำหรับทำความสะอาด	3.80	0.73	มาก
12	จัดให้มีน้ำดื่มประจำห้องเรียน	2.59	0.52	ปานกลาง
13	จัดให้มีที่สำหรับล้างมือประจำห้องเรียน	3.86	0.80	มาก
โดยภาพรวม		3.26	0.83	ปานกลาง

จากตารางที่ 10 พบว่า นักเรียนโรงเรียนบ้านแห่เจริญวิทย์ มีพฤติกรรมที่แสดงออกด้านกิจกรรมประกวดห้องเรียนสะอาด โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.26$) เมื่อพิจารณาเป็นรายพฤติกรรม พบว่า พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกซึ่งมีค่าเฉลี่ยมากกว่าประเด็นอื่นๆ เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก คือ รักษาความสะอาดของโต๊ะ เก้าอี้ ($\bar{X} = 4.20$) จัดป้ายประกวดยกย่องความดี เช่น นักเรียนที่มีความรับผิดชอบดีเด่นประจำห้องเรียน ($\bar{X} = 4.03$) จัดให้มีถังน้ำสำหรับล้างมือประจำห้องเรียน ($\bar{X} = 3.86$) ส่วนข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ผลการบันทึกเพิ่มเติมประกอบการประเมินปรากฏดังนี้

“นักเรียนมีความรับผิดชอบ โดยช่วยกันทำเวรประจำวันสม่ำเสมอ”

(ครูผู้สอน. 12 พฤศจิกายน 2554 : สัมภาษณ์)

“นอกจากการช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดห้องเรียนของตนเองแล้ว นักเรียนจะช่วยกันประดับและตกแต่งห้องให้สวยงาม น่าอยู่และน่าเรียนมากขึ้น”

(ครูผู้สอน. 14 ธันวาคม 2554 :

สัมภาษณ์)

“ห้องเรียนแต่ละห้องสะอาด สวยงาม และส่งเสริมบรรยากาศด้านการเรียนรู้ของนักเรียนดีมาก”

(ครูผู้สอน. 24 มกราคม 2555 :

สัมภาษณ์)

“นักเรียนรู้สึกภูมิใจมากที่ห้องเรียนของตนเองได้รับการประเมินให้เป็นห้องเรียนดีเด่นประจำเดือน”

(ครูผู้สอน. 22 กุมภาพันธ์ 2555 :

สัมภาษณ์)

สรุปผลการจัดกิจกรรมการประกวดห้องเรียนสะอาด ปรากฏว่า โดยส่วนมากนักเรียนจะให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี และผลจากการจัดกิจกรรมการประกวดห้องเรียนสะอาด โดยการยกย่องชมเชยห้องเรียนที่สมาชิกภายในห้องแต่ละคนร่วมกันรับผิดชอบ โดยการช่วยกันรักษาความสะอาดและการปรับปรุงห้องเรียนให้สะอาด สวยงาม น่าอยู่ และช่วยส่งเสริมบรรยากาศด้านการเรียนรู้ นั้น ส่งผลให้นักเรียนเป็นผู้มีวินัยที่ดีด้านความรับผิดชอบในการปฏิบัติกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายมากขึ้น

สรุปผลการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัย ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนบ้านแห่เจริญวิทย์ โดยผู้วิจัยร่วมกับกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้นำประเด็นปัญหาที่พบจากการสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหาที่เกี่ยวข้องกับวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน มาเป็นข้อมูลประกอบการดำเนินงาน พร้อมทั้งใช้กิจกรรมที่สอดคล้องกับวัยและความสามารถของนักเรียนในอันที่จะปฏิบัติได้ ประกอบด้วยกิจกรรมรณรงค์การแต่งกายให้ถูกต้องตามระเบียบ กิจกรรมรณรงค์การรักษาความสะอาดของร่างกาย กิจกรรมเด็กดีมีความรับผิดชอบ กิจกรรมแบ่งเขตรับผิดชอบภายในโรงเรียน และกิจกรรมการประกวดห้องเรียนสะอาด ซึ่งผลแห่งการดำเนินงานตาม

กิจกรรมต่าง ๆ ดังกล่าวปรากฏว่า นักเรียนมีพฤติกรรมที่เกี่ยวกับวินัยด้านความรับผิดชอบ อยู่ในระดับที่น่าพึงพอใจจึงจะเห็นได้จากการปฏิบัติตามกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน พบว่า โดยภาพอยู่ในระดับมากทุกกิจกรรม และพฤติกรรมที่พบว่า โดยส่วนมากนักเรียนสามารถปฏิบัติได้ดีกว่าพฤติกรรมอื่น ๆ ในแต่ละกิจกรรม คือ ไม่ปล่อยชายเสื้อออกนอกกางเกง ใส่ชุดที่ตรงตามวันที่กำหนด ไม่ใช่เครื่องสำอางที่ไม่เหมาะสมกับสภาพนักเรียน และ ใส่ถุงเท้าทุกครั้งเมื่อใส่รองเท้าหุ้มส้นมาโรงเรียน แต่งกายมาโรงเรียนด้วยเสื้อผ้าที่ซักสะอาดเสมอ แขนหรือขาสะอาดปราศจากคราบโคล และ สวมรองเท้าเพื่อเป็นการป้องกันเชื้อโรค ล้างมือก่อนและหลังรับประทานอาหาร และ รักษาสุขภาพเล็บมือ เล็บเท้าไม่ให้สกปรก ดูแล รักษา สิ่งของ ซึ่งเป็นสมบัติของโรงเรียนในเขตที่ตนเองรับผิดชอบ มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือความสะอาดของเขตที่รับผิดชอบการทิ้งขยะลงในที่จัดไว้ให้ ทำความสะอาดเขตที่รับผิดชอบโดยไม่มีคนควบคุม และ ช่วยกันรักษาความสะอาดของโต๊ะ เก้าอี้ ผนังอาคารหรือห้องน้ำ

แต่ในขณะที่เดียวกันก็ยังพบว่ามึนักเรียน จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 8.88 ของนักเรียนทั้งหมด ที่ยังขาดความรับผิดชอบที่ดี เช่น ชอบปล่อยชายเสื้อออกนอกกางเกง ไม่ค่อยส่งการบ้านที่ครูมอบหมายหรือส่งก็ไม่ค่อยทันเวลา และไม่ค่อยให้ความร่วมมือกับเพื่อนเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียน ซึ่งผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ดำเนินการแก้ไขโดยจัดกลุ่มนักเรียนให้ปฏิบัติกิจกรรมแยกจากเพื่อน และในแต่ละวันก็จะมีคุณครูคอยกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด หากพบว่านักเรียนคนใดไม่ปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนดก็จะตักเตือนและให้ปฏิบัติในขณะที่นั้นทันที ซึ่งผลแห่งการดำเนินการดังกล่าว พบว่า นักเรียนทั้ง 4 คน มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบไปในทางที่ดีขึ้นตามลำดับ

การประเมินผลการเสริมสร้างวินัย มีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามผลการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนบ้านแห่เจริญวิทย์ ซึ่งดำเนินการในวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2555 โดยผู้วิจัยประสานความร่วมมือกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล เพื่อร่วมกันประเมินว่า นักเรียนโรงเรียนบ้านแห่เจริญวิทย์ได้รับการเสริมสร้างให้เป็นผู้มีวินัยด้านความรับผิดชอบที่ดีขึ้นหรือไม่ หรือมีพฤติกรรมด้านใดบ้างที่สมควรได้รับการปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้นกว่าเดิมในโอกาสต่อไป ทั้งนี้มีผลสืบเนื่องมาจากการสำรวจพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน แล้วได้ร่วมกำหนดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนให้อยู่ในระดับที่ดีขึ้น จำแนกเป็น ความรับผิดชอบต่อตนเอง ประกอบด้วยกิจกรรมรณรงค์แต่งกายให้ถูกต้องตามระเบียบ กิจกรรมรณรงค์การ

รักษาความสะอาดของร่างกาย และกิจกรรมเด็กดีมีความรับผิดชอบ ส่วนความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ประกอบด้วยกิจกรรมแบ่งเขตรับผิดชอบภายในโรงเรียนและกิจกรรมประกวดห้องเรียนสะอาด และก่อนที่จะดำเนินการประเมินผู้วิจัยได้ชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลแต่ละคนทราบและเข้าใจ พร้อมกับแจกแบบประเมินและแบบสัมภาษณ์ให้คนละ 1 ชุด ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการประเมินผล ปรากฏดังนี้

สรุปผลการประเมินผลการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามผลการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนบ้านแห่งเจริญวิทย์ จำแนกเป็นความรับผิดชอบต่อตนเอง และความรับผิดชอบต่อสังคม โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ปรากฏดังนี้

1. ด้านความรับผิดชอบต่อตนเองพบว่า นักเรียนได้แสดงออกถึงความเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อตนเอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และพฤติกรรมที่ชี้ให้เห็นว่านักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองสูงกว่าพฤติกรรมอื่น ๆ คือทรงผม ไม่ยาวเกินกว่าที่ระเบียบของโรงเรียนกำหนดไว้ การเข้าชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอและส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามเวลาที่กำหนด การแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียนและการแต่งกายด้วยเสื้อผ้าสะอาดอยู่เสมอ

2. ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม พบว่า นักเรียนได้แสดงออกถึงความเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และพฤติกรรมที่ชี้ให้เห็นว่านักเรียนมีความรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่าพฤติกรรมอื่น ๆ คือการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นด้วยความตั้งใจ การให้ความร่วมมือโดยการช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดภูมิทัศน์ของโรงเรียน การช่วยกันรักษาอาคาร สถานที่และทรัพย์สินต่าง ๆ ของโรงเรียน และการให้ความช่วยเหลือและแบ่งเบาภาระการงานของสังคมตามกำลังความสามารถ